

Ο Ν Ο Υ Μ Α Σ

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ

ΠΟΛΙΤΙΚΗ - ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ -
ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

Ένας λαός θρῆνεύεται ἄμα
πῶς δὲ φοβᾶται τὴν
ἀλήθειαν—ΨΥΧΑΡΗΣ.

Κάθε γλώσσα ἔχει τοὺς φυ-
σικοὺς τῆς κανόνες.

ΒΗΛΑΡΑΣ

ΧΡΟΝΙΑ Η'.

ΑΘΗΝΑ, ΚΡΗΤΙΚΗ 18 ΤΟΥ ΑΠΡΙΛΗ 1910

ΓΡΑΦΕΙΑ: ΔΡΟΜΟΣ ΖΗΝΩΝΑ ΑΡΙΘ. 2

ΑΡΙΘΜΟΣ 388

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΒΗΛΑΡΑΣ. Γραφή ανέκδοτη.
ΑΡΓΥΡΗΣ ΕΦΤΑΛΙΩΤΗΣ. Φυλλάδες του Γερο-
δίου (συνέχεια).
Κ. ΘΕΟΤΟΚΗΣ. Οι δύο αγάπες (συνέχεια).
ΙΣΙΟΝΑΣ. Ο ήρωας.
Μ. ΚΑΛΟΜΟΙΡΗΣ. Ένας Έλληνας, μουσικός στη
Βιέννα.
ΜΑΚΡΗΝΟΣ. Τουρκόφωνος—Στη Φοιτ. συντροφιά.
Κ. ΜΠΟΥΖΟΥΚΗΣ. Για δύο Έλληνίδες τεχνίτρες.
ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ. Στις δύο πεθαμμένους.
ΣΕΛΛΕΥ. Το φεγγάρι στη δύση του.
ΨΥΧΑΡΗΣ. Πεζά τραγούδια (Το πουλί—Έαρινό—
Στη Μαρία Έλενη—Στην Ίδια—Ένας ή δύο ;)
ΠΑΡΑΓΡΑΦΑΚΙΑ — Η ΚΟΙΝΗ ΓΝΩΜΗ — Ο,ΤΙ
ΘΕΛΕΤΕ—ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ.

ΠΕΖΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ

Αφιερωμένο πάντα και πάντα του Παλαμά

Α'

ΤΟ ΠΟΥΛΙ

Απάνω σε κανέναν πύργο χαλασμένο της
Μπρεττανίας ή απάνω σε κανένα χαλασμένο ναό
της Ελλάδας, έρχεται συχνά, κάθεται συχνά,
συχνά με τρέλα κελαϊδά ένα πουλάκι. Δεν του μέ-
λει που ακκούμπησε το πόδι του το πεντάψιλο.
Μήτε ξέρει πώς από κάτω κούφιος είναι ο πύργος,
κούφιος ο ναός. Μήτε το φαντάζεται πώς ή πέτρα
μπορεί να πέση, πώς μπορεί δλότελα να γκρεμιστή
ο πύργος κι ο ναός.

Χαλάσματα χαλάσματα είναι ή πατρίδα γύρο
γύρο. Δέ βλέπω χῶμα όπου πόδι ανθρώπου να μπο-
ρέση να πατήση, να μπορέση να σταθῆ, επειδή κού-
φιο από κάτω είναι το χῶμα παντού. Δέντρο δέ φυ-
τέβεις. Κι αν τύχη πουθενά δέντρο να φυτρώση σα-
πίζει προτού ακόμη πρασινίση. Βοήθεια μήν προσ-
μένης από τή δόξα τήν περασμένη δόξα μελλούμενη
μήν έλπίζης. Ανήμπορος ο λογισμός: κάθε δράση
κομποδεμένη σταματά ή δύναμη φεβγάτη. Δύναμη
δεν έχει πιά στά στήθια του ο καθένας παρά για
του γείτονά του το κακό, παρά για το γενικό μας
τόν όλεθρο.

Τί να κάμω; Θάπρεπε να κλάψω, θάπρεπε να-
πελιπιστώ. Θάπρεπε τουλάχιστο να τονίσω τή λύρα
μου λυπητερά και να ψάλω τους δυστυχισμένους
μας τους καιρούς. Γιατί να μην κοιτάξω και τὰ
ντέρτια τὰ παλιά τὰ δικά μου; Γιατί και τὰ και-
νούργια μου να μην κοιτάξω; Γιατί στά ποιήματά

ΣΕ ΔΥΟ ΠΕΘΑΜΜΕΝΟΥΣ

Καλότυχος που βρέθηκ' ένα βόλι
να σε κοιμίσω
στην κούνια που κρατά στο περιβόλι
το κυπαρίσσι.

Καλότυχος που διάλεξες το κῆμα,
και να! σου δίνει
τόν αφρόχυτο κόρφο του για μνήμα,
και τή γαλήνη.

ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ

μου να μη χύσω τὰ δάκρυα τῆς καρδιάς μου; Ἡ
στή μοναξιά να τραβηχτώ και να σωπάτω;
Μά όχι, όχι! Να σωπάσω δεν μπορώ. Τῆ μο-
ναξιά δεν τῆ θίλω. Δέν πιστέω στο χειμῶνα. Σάν
το πουλί απάνω σε κανέναν πύργο χαλασμένο τῆς
Μπρεττανίας ή σε κανέναν ναό τῆς Ελλάδας, μέσα μου
το νοιώθω αἰώνιο το καλοκαίρι, και τραγουδῶ.

Β'

ΕΑΡΙΝΟ

Από τὰ χρόνια τὰ περασμένα μας—θυμάσαι;
—από τὰ χρόνια του Ταξιδιού, εἰς δὲν ἄλλαξες,
ἀγαπούλα. Ἐσύ ἀπόμεινες πάντα σου σὰ δὲν ξέρω
τί πραγματάκι έαρινό. Ἐχεις κάτι ἀνάλαφο και
τραφερό σάν του παιδιού τῆ χάρη. Κράτησε το χα-
μόγελό σου τὴν πρώτη του ἀφέλειξ, τὴν ἀφέλεια
του κοριτσιού. Ἄδολα κι ἀθῶα, τὰ μάτια σου τὰ
γαλανὰ δὲν ξέρουνε, κακὸ τί θὰ πῆ. Τὰ ξαθούτσικα
τὰ μαλλιά σου είναι σὰ νεφέλη χρυσή που ἀχνερω-
τίζει ἀπαλά το προσωπάκι σου το ἀγαθό. Ἡ
νιότη, σ' ὄλο σου το είναι περεχυμένη, ρυθμίζει ἀ-
κόμη τῆ βαδισιά σου.

Ἐμένα, στο κεφάλι μου τὰ χιόνια λίγο λίγο
σκορπίζουν τὰσπρα τους τὰ λουλουδάκια. Πέφτουνε
ἀπάνω στην κορφή μου τὰ χιόνια τὰ λαμπρά, τὰ-
φράτα, ἡμερα ἡμερα να που ἀρχινούνε να μου κα-
λύφτουνε τίς πλάτες, κατεβαίνουνε σιγά ἴσια με τὰ
στήθια, κόφτουνε τὴν ὀρμη που μ' έσπρωγνε παλ-
ληκάρη πάντα ὀμπρός: τώρα ἡσυχία βαθειά, ὀλύμ-
πια γαλήνη βασιλεύουνε ἀπό ἀκρη σε ἀκρη στην
ἀσάλεφτη μέσα, στην ἀτρίκυμη πιά τὴν ψυχὴ μου.

Και συλλογιούμαι τὰ βουνὰ τῆς Θεσσαλίας που
τάνεδοκατεβήκαμε μαζί. Ἐγὼ μοιάζω με το γέ-
ρικο το βουνό, ἐγὼ μοιάζω με το Πήλιο το χιονι-
σμένο. Να ὀμως που και τὰ χιόνια μου γελοῦνε,
γιατί, κάτω στα πόδια του βουνού, εἶσαι σὺ το
βυσάκι το έαρινό που παίζουνε με τὸν ἥλιο τὰ γλυκά
του τὰ νερά.

Γ'

ΣΤΗ ΜΑΡΙΑ ΕΛΕΝΗ

Ἡ ὄρα θάρθη — γιατί τάχα να τὰ κρύφτουμε
ἀφτά; — ἡ ὄρα θάρθη όπου θὰ κοιτεται στο κρεβ-
βάτι του ο παππούς, ντυμένος, ἀκίνητος, νεκρός.
Ἴσως το λοιπόν, αν εἶσαι παιδάκι ἀκόμα ή αν εἶ-
σαι ἀκόμη κοπέλλα, ἴσως ἐκείνη τὴν ὄρα δὲ σε ἀ-
φήσουνε να μπῆς μέσα στην κάμερή μου να με δῆς
πεθαμμένο.

Ἐσύ τότες, ἀγαθὸ μου, να τοὺς πῆς:

— Ὁ θάνατος κακὸ πρᾶμα δὲν εἶναι. Ὁ θά-
νατος εἶναι τέποπεράτωμα τῆς ζωῆς. Μπορούσα να
μὴ γεννηθῶ. Μπορούσε να μὴ γεννηθῆ ο παππούς.
Για να πεθάνη σημαίνει πὼς ἔζησε. Καὶ εἶναι καλὸ
πρᾶμα τοῦ ἔζησε ο παππούς, καλὸ πρᾶμα τοῦ μ'
ἀγάπησε και που τὸς φέρει με πηρὴ στην ἀγκα-
λιά του.

Θὰ σταθῶ μπροστά του και με ἡσυχῆ ἀλαλη
γχαρὸ σιγανή, θὰ συλλογιστῶ πόσο και γὼ τὸν ἀγά-
πησα, πόσο γλυκειὰ στάθηκε ἡ ἀγάπη του για
μένα. Ὅσο ζήσω, θὰ ζήση μέσα μου κι ἀφτή. Δὲ
θὰ ὑπάρχη ο παππούς και ὀμως πάντα θὰ μου φαί-
νεται πὼς μ' ἀγαπᾷ, επειδὴ δὲ χάνεται τότε ἀ-
γάπη ἀπομνήσκει στάπόθαθα τῆς καρδιάς.

Ἀφήστε με να πάω, να κοιτάξω το πρόσωπό
του το κουρασμένο και το ἡμερο. Ἐναπάβεται ο
παππούς. Καλὸ πρᾶμα ο θάνατος, όταν ο ἄθρωπος
στην ὑπαρξή του ἔδρασε, ἀγάπησε, ἔζησε να κάμη
το χρεὸς του. Τότες δὲν τονέ φοβάται, παρὰ τὸν
προσμένει το Χάρο.

Ἀφήστε με να πάω μέσα. Δὲ θὰ τὸν ξαναδιῶ
πιά ποτέ μου. Μήτε θίλω να τὸν ξαναδιῶ, γιατί
αν τὸν ξανάβλεπα, δὲ θὰ τὸν ἐβλεπα ὅπως τονέ
γνώρισα, ὅπως εἶναι ἀκόμη και τώρα. Ναί, αφήστε
με να μπῶ στην κάμαρα και πάλι, ἀπό πὸς κοντὰ
να θυμηθῶ τὰ χάρδια του και τὴ φωνή του.

Ἀφήστε με και μὴ σὰς μέλη αν κλάψω λιγάκι
πλάγι στον παππού. Τὰ δάκρυα που θὰ χύσω εἶναι
δάκρυα βνωμοσύνης πρὸς τὴ ζωή.»

Κ' ἔτσι, χρυσὸ μου, θὰ ζυγώσης. Θὰ σκύψης
το κεφαλάκι σου στο ψυχρὸ το μέτωπό μου, όπου
μαζί μου στον τάφο θὰ κατεβουνε κ' αἰώνια θὰ
κρυφτουνε δλα μου τὰ περασμένα. Και στο μέτωπό
μου το ψυχρὸ ἀπό τὰ χείλια σου τὰ ζεστά ἔνα
φιλή θὰ πέση—ἀπό τὰ χείλια σου όπου πρὸς τὸν
οὐρανὸ ἀνεβαίνουνε τὰ μελλούμενα δλα.